Anul I. Nr. 12

Noemvrie 1951

Ad me currendum est
in omni judicio
(De Imitatione Christi.
Lib. III. Cap. 46)

ÎNDREPTAR

FOAIE PENTRU GÂND ŞI FAPTĂ CREŞTINEASCĂ

Orgie sau urgie naţională

de SEVER POP

În lunga noastră pribegie se poate încresta, de o vreme încoace, un semn îmbucurător: sporesc neîncetat publicaţiunile în limba părintească, fiindcă tot mai mulţi sunt cei care se cred în stare să mânuească cu pricepere condeiul şi să-şi împărtăşească fraţilor pribegi gândurile lor cutezătoare, care croesc de pe acum felul de „viaţă" a bietului nostru neam împilat încă de jugul unui străin hain.

Scrierile într'alte limbi, deci cele care se adresează în special străinilor, nu sunt prea numeroase, fiindcă e mult mai redus numărul celor care se cred în stare să supună produsul minţii lor judecăţii puţin „tămâielnice" a străinilor.

Ofensiva culturală şi mai ales politică la care asistăm de câtăva vreme nu poate decât să ne bucure, deşi ea pare orchestrată de un regizor abil, care vrea să deschidă de pe acum — înainte de vreme şi fără de probe suficiente — paginele teribile şi însângerate ale istoriei noastre naţionale.

Adevărul gol-goluţ va ieşi la iveală, fiindcă nu este nici o putere omenească în stare să-l ascundă sau să-l îngroape. Cei care vor fi vinovaţi de tragedia noastră, vor fi ţintuiţi la stâlpul ruşinii naţionale; istoria nu este părtinitoare şi desvălue — e adevărat, câteodată cam târziu — chiar şi cele mai ascunse planuri.

Autorii acestei ofensive pot fi scuzaţi dacă nu ştiu ortografia limbii noastre, dacă despart (şi asta consecvent!) subiectul de predicat (ca şi cum ai tăia capul de trunchiu!), dacă întrebuinţează de-a-valma cuvintele împrumutate (înţelesul lor adevărat şi-a pierdut pe drum!), etc., etc.

Mi se pare însă că merg cam repede şi sunt în deplin răsboiu cu istoria naţională, când afirmă că bieţii noştri înaintaşi, — care au făurit România aşa cum au aflat-o dânşii când au venit pe lume — au cârpăcit rapid constituţii, legi . . . ; că nici un politician n'ar fi putut spune la noi din ce motive e liberal sau naţional-ţărănist, etc., etc. (Şi aceşti bieţi politicieni sunt azi în închisori, sau poate mulţi în lumea drepţilor din pricina ideilor pe care le-au apărat).

Şi cum cuvintele par a fi pierdut, în acest fel de a scrie, valoarea lor semantică adevărată, expresia orgie naţională vine ca un fel de cunună pe care o anină nişte autori peste strădania unei generaţiuni care tresărea până în adâncul sufletului când spunea vorbele neam, ţară, limbă, fiindcă făcea parte încă dintr'o lume în care cuvintele n'au devenit un fel de monedă devalorizată în mâna unui om lacom şi hrăpăreţ, care a câştigat-o fără de muncă, prin sudoarea altora.

Când cunoştinţele istorice se reduc la câteva date care privesc mai ales ultimele două sau trei decenii — şi aceste date culese în grabă şi fără de spirit critic — atunci e firesc să fie socotit bietul neam românesc de un searbăd istoric ca un popor care a fost cel mai răsplătit de rusta păcii din 1918 . . .

Mă întreb însă, şi cu toată sinceritatea: dacă poate fi considerat statul românesc liber dintre 1920 şi 1940 ca o orgie naţională, sau trebue să socotim noi mai curând ceea ce se scrie, aşa de grăbit şi fără de spirit critic, drept o urgie naţională, fiindcă amândoi termenii sânt în fond de origine greacă: primul [illegible] — orgie — pare a fi, în limba noastră, un împrumut din limba franceză.

continuarea în pag. 3

CUM SE FACE O CULTURĂ

de

MIRCEA ELIADE

Unul din tinerii mei prieteni îmi mărturisea mai dăunăzi că e exasperat de „mediocrităţi". Îmi înşira nume, titluri, situaţii — şi înălţa, indignat, braţele spre cer. În credinţa lui, toate aceste mărimi oarecum culturale erau nişte „mediocri". Poate avea dreptate. Să presupunem, chiar, că avea dreptate. Dar, vorba profesorului Nae Ionescu: ei, şi?! La ce bun indignarea aceasta? L-am întrebat dacă, meditând asupra triumfului „mediocrităţii", şi-a lămurit vreuna din propriile lui probleme sau dacă, indignându-se, şi-a sporit posibilităţile de creaţie. Căci au fost oameni care s'au definit pe sine sau şi-au desluşit destinul ridicându-se împotriva mediocrităţii şi a mediocrilor, a falselor valori şi a impostorilor: Kierkegaard, bunăoară, sau, pe un alt plan, Nietzsche, sau Carducci polemistul, sau Papini. Dar prietenul meu pare a fi altfel croit. Munca lui, efortul lui de creaţie se împlinesc pe alte niveluri decât cele ale polemicei. Atunci — nu m'am sfiit să i-o spun — de ce-şi pierde vremea indignându-se împotriva „mediocrităţii"? De când e lumea lume, mediocritatea a triumfat: şi împotriva sfântului şi împotriva geniului; a triumfat chiar împotriva oamenilor care nici măcar nu purtau în frunte stigmatele geniului sau ale sfinţeniei, care nu erau decât nişte oameni inteligenţi, oneşti sau muncitori. Câteodată, datorită cine ştie căror împrejurări, se mai întâmplă ca un geniu să fie recunoscut ca atare „în timp util", adică înainte de a-şi fi scuipat plămânii de tuberculoză, a fi internat într'un ospiciu sau a muri de mizerie într'o mansardă. Dar cazurile acestea sunt, cel puţin în culturile moderne, destul de rare, şi e mai bine să le trecem, cum se spune, sub tăcere, ca să nu ne facem iluzii zădarnice.

Dacă astfel stau lucrurile, m'a întrebat din nou prietenul meu, ce trebuie să facem? Să încrucişăm braţele şi să acceptăm triumful din ce mai total al mediocrităţilor? Nu! Un om viu nu încrucişează niciodată braţele în faţa unei situaţii, oricât ar părea ea de deznădăjduită. Un om viu îşi încrânceneşte puterile în faţa fiecărui nou triumf al mediocrităţii, şi-şi continuă, înzecit, munca şi creaţia. După câte am văzut până acum în jurul meu, nu cred că s'ar putea da un alt răspuns, mai bun, mediocrităţii: triumfului ei temporal îi răspunzi creiând. Şi trebuie să faci lucrul acesta repede; căci nu se ştie cât timp ţi se va mai îngădui să munceşti şi să creiezi . . .

Dar îi mai spuneam tânărului meu prieten şi altceva. Triumful acesta al mediocrităţilor nu e numai un păcat al nostru, al Românilor; e o constantă spirituală a Europei moderne. (Şi ce interesant ar fi să se scrie într'o zi istoria acestui fenomen spiritual! Se va vedea, atunci, ce consecinţe dezastruoase a avut — din acest punct de vedere — laicizarea Universităţilor şi mai ales, curând după avântul ştiinţelor dela începutul secolului XIX, noul sistem de a clasifica oamenii de cultură nu după valoarea lor respectivă, ci după titlurile pe care de deţineau; în aşa fel încât un Renan sau un Mommsen au fost, ani dearândul, homologaţi celor peste opt sute de doctori în Litere şi Filozofie care-şi dobândiseră diplomele universitare odată cu ei . . . Dar problema aceasta e prea complexă pentru a o putea expune într'o pranteză). Cunosc un savant străin care, alături de geniu, mai are destulă cultură şi pregătire ştiinţifică pentru ca să poată îndestula nu o catedră universitară, ci o Facultate întreagă. Are, în plus, norocul de a aparţine unui neam civilizat, de mare şi veche cultură. Şi cu toate acestea, se apropie de 50 de ani şi n'a izbutit să obţină o catedră universitară; unde s'a prezentat, i s'a preferat un altul; blândul au sforăitorul mediocru, purtătorul servietei maestrului, autorul de lucrări care nu supără pe nimeni pentrucă nu contrazic nicio idee acceptată şi n'aduc nimic nou. Omul meu, dimpotrivă, a publicat [illegible] lucruri care sparg tiparele bine ştiute şi turbură siesta ştiinţificilor; descoperirile lui sunt discutate şi promovate pretutindeni- înafară de propria lui ţară; acolo, nu i se poate ierta îndrăzneala de a-şi fi spus părerea asupra câtorva mediocrităţi pretenţioase (căci, cum spuneam, specia aceasta a triumfat pretudindeni, chiar în cele mai vechi şi solide culturi).

Am pomenit acest caz- limită pentrucă se întâmplă să-l cunosc bine. Dar asemenea nedreptăţi se întâlnesc la fiecare pas, şi în fiecare ţară. Aduceţi-vă aminte de dificultăţile întâmpinate de Hajdeu, N. Iorga sau Vasile Pârvan când a fost vorba să-şi obţină catedrale care au nutrit apoi, generaţii dearândul, cultura românească modernă. Câtă bătaie de cap, câte examene şi para-examene! Dar au fost şi unii chemaţi direct la catedră datorită „meritelor lor excepţionale"; chemaţi e prea puţin spus; doar că n'au fost imploraţi prin procesiuni publice să primească a consacra o catedră şi să cinstească prin prezenţa lor însăşi Naţiunea. Credeţi că oamenii aceştia de „merite excepţionale" se numeau Sextil Puşcariu sau Ovid Densuşianu sau Nae Ionescu? O, nu; numele lor . . . nu le mai reţine nimeni astăzi pentrucă excepţionalii n'au făcut nimic. Se întâmplă să cunosc pe unul din ei; a rămas celebru multă vreme pentrucă, în teza lui de doctorat, enumera printre filozofii contemporani şi câteva nume . . . de oraşe franceze. Dar să nu credeţi că şi-a pierdut examenul; dimpotrivă, a fost chemat imediat la o foarte importantă catedră, creiată tocmai atunci şi anume pentru el. În timpuri normale băiatul acesta norocos ar fi condus astăzi destinele filozofiei româneşti, căci avea tot ce-i trebuie ca să parvină: era preş cu mărimile, fudul cu prostimea, şi, mai ales, era un activist neîntrecut: scria de sute de ori acelaşi articol, ba îl rostea şi la Radio, la Ateneele populare, la conferinţe în contradictoriu; şi de câte ori îi apărea articolul, sau de câte ori se anunţa că va apare sau că a apărut (şi ce ziar sau revistă

continuarea în pag. 3

El (Nicolae Bălcescu n. n.) s'ar spăimânta văzând cum a fost să se realizeze pe pământul nostru libertate şi lumină. El ar vedea parlamente de păpuşi neroade, universităţi la care unii profesori nu ştiu nici a scrie o frază corect, gazetari cu patru clase primare, c'un cuvânt oameni care văzând că n'au încotro de lipsa lor de idei, fabrică vorbe nouă, risipind vechea zidire a limbii româneşti, pentru a părea că tot zic ceva, pentru a simula o cultură pe care n'o au şi o pricepere pe care natura n'a voit să le-o deie.

M. EMINESCU

Reîntoarcerea la Dumnezeu

de FLAVIU POPAN

Activitatea şi agitaţia aci în exil sunt tot mai febrile. Înainte, în faza „rezistenţei" premergătoare încheierii Pactului Atlantic, era mai uşor de găsit o înţelegere pentru a . . . tocmi acasă pielea ursului din pădure. Socotelile au devenit mai anevoioase de când s'a trecut în faza „luptei" şi a „luptătorilor" cu un rost mai precis, cu speranţe mai apropiate şi cu un desnodământ mai conturat.

Publicaţiile şi cu ele discuţiile s'au înmulţit, denunţurile de tot felul au crescut; lupta pentru „liberare" a început. Se luptă, între altele, pentru a şti ce luptă trebue dusă: culturală, propagandistică, ori adevărata luptă cu arma.

Spun unii optimişti că în sectorul publicaţiilor nu ne-ar întrece nici o altă naţie pribeagă şi că diversitatea părerilor exprimate arbitrar şi cu patimă ar fi un semn de destoinicie polemică şi de fecunditate spirituală. Alţii au arătat însă, (vezi Curierul Creştin, Nr. 1, Buenos Aires), câtă tristeţe se ascunde subt lozinca „Câţi Români, atâtea păreri". Iar un alt observator, care urmăreşte străduinţele româneşti, a remarcat că străinii n'ar trebui să se ostenească cu căutarea argumentelor pentru a face propagandă împotriva noastră: ar fi suficient să traducă în limbile dorite fragmente din publicaţiile noastre din exil. În măsura în care aceste observaţii sunt îndreptăţite, nu ne-am putea aştepta prea mult dela acţiunea presei, chiar dacă aceasta ar putea fi un mijloc de „luptă".

În ultimele luni se întrezăreşte o nouă posibilitate de acţiune pentru a contribui cu ceva la salvarea ţării: propaganda prin Radio Free Europe, pus la dispoziţia naţiunilor subjugate, din bunăvoinţa Americanilor. Lumea interesată, care nutreşte în pectore mari speranţe, nu-şi exprimă încă prea deschis părerea — poate din teama de a nu face, fără vreme, un pas greşit. Un singur Buletin de informaţii dela Paris a avut bunătatea să ne aducă la cunoştiinţă că s'au prezentat până acum 7 liste de candidaţi din 7 părţi diferite şi că denunţurile au şi început. Dovadă că puţinii Români care ar putea servi această cauză nu s'au preocupat să se unească cu gândul la ţară, ci au preţuit mai mult interesele personale sau cele de grup. Şi astfel, din lipsa de oameni şi de înţelegere între ei, s'ar putea amâna peste prevederi organizarea şi prelungi perioada de aur a denunţătorilor binevoitori şi fără scrupule, care numai în ţară, subţ bolşevici, ar fi putut găsi un prilej mai potrivit de activitate. De unde concludem, că ocazia bună e uneori mai puţin importantă decât oamenii care ar trebui să se folosească de ea. Nu peste mult se va prezenta, poate, o altă ocazie bună: înrolarea în armată. După părerea multora acesta ar fi mijlocul cel mai eficace pentru a contribui la eliberarea ţării. Dar câţi vor lua armele cu voie bună? Câţi se vor jertfi cu entuziasm pentru ţară?

Din cele amintite mai sus, am putea deduce că întâia şi cea mai importantă problemă, care se pune astăzi şi are o valabilitate nelimitată, nu este alegerea celui mai potrivit fel de acţiune, ci găsirea şi formarea oamenilor care să fie la înălţimea vremilor — orice acţiune ar fi de dus. Şi aci nu pare că suntem din cei mai tari.

Fără îndoială, la făurirea Independenţei şi a României Mari au lucrat generaţii de oameni a căror dragoste de ţară şi putere de jertfă rămân cu sfinţenie în tezaurul

continuarea în pag. 3

PSALMUL 142

I

Doamne, auzi rugăciunea mea,
după statornicia ta
pleacă-ţi urechea la plângerea mea,
ascultă-mă, după dreptatea ta.

Nu chema la judecată pe servul tău,
fiindcă nimeni din cei vii
nu e drept în faţa ta.

Duşmanul urmăreşte sufletul meu,
doborât-a la pământ viaţa mea,
m'a aruncat în întunerec
ca pe cei morţi, de veacuri.

Din mine virtutea piere;
în piept inima-mi înghiaţă.

Rechem în minte timpurile de demult,
cuget la toate lucrările tale,
iau sama la faptele mânilor tale.

Către tine tind mânile mele,
sufletul meu, ca un pământ uscat,
de tine înseteazâ.

II

Degrab auzi-mă, Doamne:
spiritul meu se sfârşeşte!

Nu-ţi ascunde de mine faţa,
ca să nu fiu asemenea
celor coborâţi în mormânt.

Mila ta fă s'o cunosc, la timp,
că tu eşti încrederea mea.

Arată-mi calea în care să merg,
căci sufletul meu spre tine se înalţă.

Scapă-mă de duşmanii mei, Doamne:
tu eşti nădejdea mea.

Voia ta, învaţă-mă s'o fac,
că tu eşti Dumnezeul meu.

Duhul tău e bogăţia bunătăţii:
să mă conducă prin loc neted.

Pentru numele tău, ţine-mă viu, Doamne;
scoate din necaz sufletul meu,
pentru îndurarea ta.

Şi după mila ta,
pe duşmanii mei sdrobeşte-i
şi pe cei ce-mi chinue viaţa pierde-i:
căci servul tău sânt eu.

(Traducere de Octavian Bârlea şi George Racoveanu, după LIBER PSALMORUM. Nova e textibus primigeniis interpretatio latina cum notis criticis et exegeticis. Roma 1945).

Arhanghelul Mihail, mozaic, Palermo, secol. XII.

PETRU MOVILĂ ŞI MĂRTURISIREA ORTODOXĂ

de

OCTAVIAN BÂRLEA

Creşterea preocupărilor religioase în coloanele publicaţiilor româneşti este un bun indiciu că Românii de peste hotare fac progrese în sensul celor de acasă. Căci pe când acolo arde, încă acoperit, focul religios reînviat de persecuţii şi de decepţiile vieţii anticreştine, aici se observă paşi spre o mai mare spiritualizare a vieţii. Şi e speranţa noastră vie că aceste două curente paralele întâlnindu-se vor duce într'un elan la refacerea României.

Intre ultimele publicaţii remarcăm cu deosebită bucurie articolul D-lui **Grigore Nandriş**, publicat în „Orizonturi", III, nr. 4-6 (Apr.-Iun. 1951, pp. 11-18), care îndreaptă atenţia cititorilor români spre **„Actualitatea Mărturisirii ortodoxe a lui Petru Movilă"**.

Desigur Mărturisirea ortodoxă, începând în deosebi cu secolul al XIX-lea, a presentat pentru Români un motiv puternic de atracţie: era văzută ca opera lui Petru Movilă, fiul domnului moldovean Simeon Movilă, ajuns metropolit la Kiev; şi era considerată ca expresie atât a Ortodoxiei, cât şi a geniului românesc.

Importanţa ce se atribue acestei Mărturisiri îndreptăţeşte un studiu mai apropiat, pentru a vedea raportul dintre ea şi Petru Movilă. Având această ţintă în faţa ochilor, ne e legitimă întrebarea: **Mărturisirea ortodoxă, aşa cum e cunoscută, e opera lui Petru Movilă?** Răspunsul nu e atât de simplu, pe cât pare. Căci deşi în Sinodul din Kiev din 1640 egumenul Isaia Trofimovici Kozlovskij a atribuit-o lui Petru Movilă, totuşi doi ani mai târziu Scogardi, medicul lui Vasile Lupu, spune că a fost scrisă de unul din preoţii ucraineni presenţi la Iaşi (Isaia Trofimovici Kozlovskij); iar Meletie Syrigos spune în 1644 că a fost scrisă de Movilă **şi de el**, pentru ca în 1672 patriarhul Constantinopolului Dionisie să spună deadreptul că e **opera lui Syrigos.**

Pentru clarificare credem că e nevoe să se distingă între Mărturisirea ortodoxă (respectiv **Catehismul**) de **dinainte de Sinodul din Iaşi** (1642), şi Mărturisirea ortodoxă de **după sinodul acesta.** („Mărturisirea ortodoxă" numai dela Sinodul din Iaşi poartă acest titlu; înainte era numită „Catehism").

Catehismul presentat spre aprobare în **Sinodul din Kiev (1640)** era **opera lui Petru Movilă.** Aceasta apare clar din cuvintele egumenului Isaia Trofimovici Kozlovskij, care înainte de-a începe citirea Catehismului în sinod, a spus: „Bunătatea sa părintele metropolit văzând aceasta — adecă pericolul ereziei pentru Biserica sa —, vrea să împace lucrurile şi să le aducă la norma de odinioară, scriind cu multă atenţie şi cu sârguincioasă revedere a scrierilor bisericeşti, catehismul ale cărui capitole le aduce şi le pune înaintea preaonoratului sinod". Cuvintele acestea sunt clare, şi nu pot fi interpretate ca un compliment făcut metropolitului, fără a se face violenţă textului. Apoi participarea metropolitului la discuţiile avute în sinod, apărând Catehismul, dovedeşte şi ea că doctrina era a lui.

In Sinodul din Kiev însă s'a petrecut un fapt, care a fost exploatat de o parte din teologii ruşi ca să arate că Mărturisirea ortodoxă ar fi o operă rusească: după ce s'a terminat citirea Catehismului, **Isaia Trofimovici Kozlovskij** a fostproclamat de Sinod doctor în teologie. Motivul pentru care Sinodul i-a conferit această distincţie nu se indică, şi ar fi atribuit abilităţii arătate de el în discuţiile din Sinod, dacă o altă mărturie, a lui Scogardi, făcută doi ani mai târziu, nu ne-ar obliga să recunoaştem şi lui Isaia un **oarecare** rol în scrierea Mărturisirii. Scogardi spune adecă de Mărturisire că a fost scrisă de unul din preoţii ucraineni care au participat la Sinodul dela Iaşi. Cuvintele acestea desigur se referă la Isaia, capul delegaţiei ucrainene. In ce ar fi consistat contribuţia acestui egumen, nu se ştie. S'ar putea ca înainte de Sinodul din Kiev el să fi dat mână de ajutor metropolitului — prins dealtfel de multiplele griji pastorale —, la redactarea Catehismului, iar după Sinod să fi lucrat la traducerea Catehismului din limba polonă în latină. Însă oricare ar fi fost rolul lui Isaia, el a fost numai executorul voinţei metropolitului: **ideile, doctrina, sigur au fost ale lui Petru Movilă,** şi pe cât i-au permis împrejurările, chiar şi redactarea.

Catehismul lui Movilă a trecut graniţele Poloniei, pentru a fi supus aprobării Constantinopolului, datorită unor circumstanţe speciale. Movilă desigur l-a scris pentru lipsurile metropoliei sale, şi voia să-l supună numai Sinodului din Kiev spre aprobare. Însă discuţiile din Sinod l-au obligat să-şi schimbe gândul. In ziua a patra a Sinodului (11 Sept. 1640), după ce fusese citită partea referitoare la starea sufletelor după moarte, s'a încins o discuţie între metropolitul Movilă şi episcopul Isaakij Biriskovici: metropolitul apărând doctrina Catehismului susţinea că sufletele drepţilor după moarte sunt în raiu; iar episcopul afirma că ar fi în paradisul pământesc. După o lungă discuţie, deoarece nici unul, nici altul n'a cedat, Sinodul a decis să se recurgă la arbitrajul patriahului din Constantinopol. O asemănătoare discuţie s'a aprins în ziua a cincia a Sinodului (12 Sept.), pornită de Pancraţiu Gridici, referitoare la cuvintele consacratoare din Sf. Liturghie, şi neajungând nici aici la unire, au decis să ducă şi această chestiune în faţa patriarhului.

Recursul la patriarhie a întârziat însă doi ani, fie datorită faptului că trebuia tradus Catehismul din l. polonă în greacă — ca să poată fi citit de teologii greci —, fie datorită relaţiilor dificile dintre metropolitul Movilă şi patriarhul Partenie I al Constantinopolului, din causa confraternităţii din Lemberg, care fiind sub ascultarea directă a patriarhului (stavropighie), nu păşea în ritmul pe care Movilă îl impunea altor organizaţii diecesane. Iar în 1642 Movilă, deoarece nu voia să-şi trimită teologii la Constantinopol (probabil ca să nu trezească susceptibilitatea curţii poloneze), a recurs la mijlocirea domnitorului Vasile Lupu, care pe atunci, prin ajutoarele băneşti distribuite cu mână largă (în 1641 plătise datoriile patriarhiei), juca oarecum rolul de protector al Bisericii din Constantinopol.

Vasile Lupu, pe cât se pare, a păşit în etape la realizarea dorinţei lui Movilă. Întâi a încunoştinţat pe patriarhul Partenie I de confusia născută în Biserica ucraineană din causa Mărturisirii de credinţă publicate sub numele lui Ciril Lucaris. Auzind acestea, patriarhul scrie lui Petru Movilă că regretă „falsa acusă a ereticilor adusă împotriva scaunului patriarhal din Constantinopol, ca şi când această Biserică ar fi primit şi predicat drept doctrină ortodoxă" învăţătura „Mărturisirii de credinţă" editată sub numele lui Ciril Lucaris, care se zice a fi a Bisericii orientale; că ar fi dorit să visiteze personal pe Ucraineni şi să-i liniştească, însă neputând-o face, la 10 Mai 1642 a adunat Sinod în Constantinopol, în care a condamnat prin scrisoare sinodală Mărturisirea lui Ciril Lucaris (excepţie cap. 7); şi că totuşi va trimite delegaţi, ca să arate şi prin graiu ceea ce crede Biserica constantinopolitană despre acea Mărturisire a lui Lucaris. În urma acestei scrisori patriarhale Movilă văzând terenul pregătit, a rugat pe Vasile Lupu să intervină pe lângă patriarh ca să trimită câţiva teologi la Iaşi, care întâlnindu-se acolo cu teologi din Kiev, să examineze „un anumit catehism" — cum spune Scogardi —. Se pare că tot Vasile Lupu a rugat şi pe regele Poloniei să permită teologilor ucraineni să intre în Moldova. **Aşa s'a ajuns la Sinodul din Iaşi (1642).**

Delegaţii constantinopolitani au şi sosit în capitala Moldovei pe la sfârşitul lui August sau începutul lui Septemvrie 1642. Erau doi: exmetropolitul Niceei Porfiriu, şi teologul Meletie Syrigos; primul aducea cu sine demnitatea arhierească, iar al doilea ştiinta teologhicească. Puţin după aceea au ajuns la Iaşi şi delegaţii din Kiev, care erau trei: egumenul Isaia Trofimovici Kozlovskij, Oksenovici rectorul colegiului din Kiev, şi egumenul Kononovici. Cei din Constantinopol aduceau cu ei scrisoarea sinodală a patriarhului Partenie (10 Mai 1642) şi un Antirisis al lui Syrigos (scris contra Măr-

continuarea în pag. 3

Au apărut :

ÎNŞIR'TE MĂRGĂRITE, anul I, nr. 2-3. Rio de Janeiro. Aprilie-Septemvrie 1951, 50 pag. Semnează: Al. Busuioceanu, Ina Cristu, Vintilă Horia, Ştefan Baciu, Vasile Posteucă, Faust Brădescu, D. Tărăoiu, I. G. Dimitriu, etc. Pe lângă poezii şi nuvele, revista conţine o interesantă cronică literară, muzicală şi socială.

CAETE DE DOR, **metafizică şi poezie,** Nr. 4. Semnează: Virgil Ierunca, E. Lovinescu, N. I. Herescu, Mircea Eliade, Ştefan Gheorghe, Emil Turdeanu, Ştefan Baciu, N. A. Gheorghiu, Constantin Amăriuţei, N. Beldiceanu, V. Voiculescu, Al. Russo, Anton Cerbu.

DESTIN, Caietul nr. 2. Madrid. Octomvrie 1951. Semnează: G. Uscătescu, C. Schmidt, Coterlan, A. Răuţă, C. L. Popovici, G. Nandrís, Vintilă Horia, P. Şeicaru.

VERS, an I, nr. 3 şi 4. Iulie-Octomvrie 1951. Redactor Nicolae Novac. Numărul de faţă al acestei reviste, care a apărut până acum în Germania, apare în Statele Unite (275, State St. ALBANY N. Y.). VERS este unica revistă literară din America de Nord, scoasă din dragoste pentru ideal, în ciuda greutăţilor începutului de vieaţă americană.

✱

Au apărut, în Cartea Pribegiei, Buenos Aires (la multiplicator):

VINTILĂ HORIA, **A murit un sfânt . . .** (Colecţia completă a versurilor poetului din anii furtunilor, 1941-1951, urmată de poemul dramatic „Torţa". 210 pagini).

TOADER IORAŞ, **Sfinţitorii de icoane** (Un viguros roman, plin de dârză bărbăţie şi de adâncă omenie, din lumea românească dintre cele două războaie). 270 pag.

J. N. MANZATTI, **Iţi mai aduci aminte, Doamnă?** (Vii evocări ale Bucureştilor de odinioară, puternice schiţe dramatice şi câteva note vesele. Cu o prezentare de **Mircea Eliade**). 200 pag.

✱

In dorinţa de a răspândi şi face cât mai cunoscut scrisul românesc din pribegie şi publicaţiile despre poporul şi ţara românească, s'a înfiinţat un centru de distribuire la Biserica Ortodoxă Română din New-York. Redactorii, publiciştii şi editorii diferitelor publicaţii româneşti — indiferent de limba în care sunt scrise — sunt rugaţi să trimită, indicând totodată condiţiile 5 exemplare din fiecare publicaţie scrisă în limba română sau engleză şi unul sau două exemplare din cele scrise în alte limbi. Un exemplar din fiecare publicaţie va fi predat bibliotecii parohiale, care păstrează tot scrisul românesc din pribegie, pentru a fi predat României atunci când va fi eliberată.

A se trimite pe adresa: The Reverend Vasile Haţegan 50 West 89th Street. New York 24.

SFÂNTUL FRANCISC DIN ASSISI:

Cântecul Făpturilor

Preaînalte, Atotputernice, Bunule
Doamne,
ale Tale-s laudele, gloria, onoarea
şi largă binecuvântarea.

Ţie Unuia, Preaînalte, Ţi se cuvin
şi a Te numi omul nu-i demn pe deplin.

Fii lăudat cu toate făpturile Tale
şi mai ales cu domnul, fratele Soare,
înzilitorul, prin care ne luminezi, Doamne.
El luminatul, frumos străluceşte
şi'n raze mănoase mărirea-Ţi rosteşte.

Lăudat fii, Doamne, pentru sora Lună
şi pentru Stele,
care, pe cer, de-a cătării şi limpezi
de Tine sânt lucrăţele.

Lăudat fii, Doamne, pentru fratele Vânt,
şi pentru Aer şi Nour, pentru senin
şi orice timp,
prin care făpturilor Tale dai aşezământ.

Lăudat fii, Doamne, pentru sora Apă,
folositoare foarte, smerită şi curată.

Lăudat fii, Doamne, pentru fratele Foc,
prin carele luminezi noaptea orice loc,
căci el e frumos, bucurat şi viguros
şi tare.

Lăudat fii, Doamne pentru sora noastră
Mama Ţărână,
care ne rabdă şi'nvaţă, ne pune
la îndemână
feluri de fructe cu arătoase flori şi iarbă.

Lăudat fii, Doamne, pentru cine iartă
din a Ta iubire
şi'ndură neputinţă şi asuprire.

Ferice de-aceia ce toate îndura-vor
în pace;
mărirea Ta, Preaînalte, eternă cunună
le-a face.

Lăudat fii, Doamne, pentru sora noastră
Moarte trupească,
de care om pământean nu poate să se
ferească.

Vai de cine moare'n păcate mortale!
Ferice de cine urmează prea sfânta
Ta cale,
căci moartea de-a doua nu-i va fi
de sminteală!

Lăudaţi şi binecuvântaţi pre Domnul
fără'ncetare
şi mulţumiţi-i, servindu-i cu smerenie
mare.

(Traducere de PETRU IROAIE)

Arhanghelul Mihail, pictură, Moskva, secol. XV.

PETRU MOVILĂ ȘI MĂRTURISIREA ORTODOXĂ

[Mărtu]risirii lui Lucaris); iar cei din Kiev aveau cu [ei] Catehismul lui Petru Movilă. S'au întâlnit [deci] pe pământul Moldovei două Biserici ortodoxe, pentru a-și confrunta doctrina.

Ședințele dela Iași s'au ținut la început cu [oa]recare fast: asistau la ele, pe lângă delegați, [pr]incipele și boerii, precum și — foarte proba[bi]l — metropolitul Varlaam cu episcopii Moldovei și cu egumenul mănăstirii Trei Ierarhi. [S]olemnitate în aducerea actelor au avut delegații constantinopolitani: a fost citită scrisoarea sinodală a lui Partenie I și a fost promulgată în Moldova prin subscrierea ei de către ierarhii Moldovei și de egumenul dela Trei Ierarhi. Syrigos voia să pășească mai departe, adecă să excomunice pe Ciril Lucaris și să-i combată Mărturisirea de credință, pentru care scop avea [ga]ta acel Antirisis, opera sa. Delegații din Kiev însă s'au opus (între altele subt motiv că Mărturisirea publicată sub numele lui Lucaris n'ar fi fost scrisă de el), și au învins, căci au avut de partea lor pe principe și pe boeri.

Venind rândul delegaților din Kiev să-și cite[a]scă Catehismul, aceștia voiau să o facă tot [pu]blic. Syrigos însă a intervenit pe lângă principe ca să se facă în formă privată, numai între delegați. (Probabil de teama simpatiei boerilor pentru cei din Kiev, în discuțiile ce s'ar fi ivit). [Și] Vasile Lupu, care ceruse înainte lui Syrigos [s]ă cedeze dorinței Kievienilor, acum a cerut [ce]lor din Kiev să cedeze în fața lui Syrigos. [A]șa, Mărturisirea ortodoxă (Catehismul) lui Petru Movilă a fost citită și revizuită în cerc restrâns, între teologi. Această parte a activi[t]ății a început în jurul lui 15 Sept. 1642, și a durat până spre sfârșitul lui Octomvrie.

În așa zisul Sinod din Iași, Catehismul lui Petru Movilă a intrat într'o **nouă fază.** Căci Syrigos în cele circa 40-45 zile cât a stat cu teologii din Kiev, nu numai că a tradus textul latin în greacă, pentru ca să poată fi aprobat de patriarh și de sinodul său, ci **în unele chestiuni l-a și schimbat.** I Pargoire descriind manuscrisul Mărturisirii ortodoxe din codicele M. 360 (Metochul Sf. Mormânt), spune că represintă autograful plin de ștersături și corectări, supraîncărcat de note, unde Syrigos a tradus Mărturisirea ortodoxă a lui Petru Movilă metropolitul Kievului, **corectând-o puțin".** Unde anume a „corectat" doctrina lui Movilă, se poate ști:

a) Din izvoarele istoriei Sinoadelor din Kiev și Iași (1640-1642) cunoscute până acum, din care apare clar că Syrigos a schimbat în Mărturisirea ortodoxă doctrina lui Movilă referitoare la cuvintele consacratoare din Sf. Liturghie, la felul de-a face Sf. Împărtășanie, precum și la soarta sufletelor după moarte.

b) Comparația Micului Catehism al lui Petru Movilă (1645) cu Mărturisirea ortodoxă ne dovedește la fel că teologul constantinopolitan a făcut modificări în chestiunile referitoare la purcederea Duhului Sfânt, la doctrina despre Biserică și despre Sacramente. (La Botez, de ex., Mărturisirea ortodoxă cere întreita scufundare; Micul Catehism al lui Movilă însă prescrie întreita „scufundare **sau turare").**

c) Confruntând textul latin al codicelui parisian 1265 — care **în parte** redă textul lui Movilă —, cu textul grecesc, apar și de aici unele remanieri (despre claritatea și neclaritatea articolelor de credință, despre semnul Sf. Cruci, despre păcatul de moarte).

d) În unele chestiuni însăși analiza textului Mărturisirii ortodoxe de azi ne arată cu probabilitate intervenția lui Syrigos: uneori în explicarea doctrinei sunt repetiri, alteori hiatusuri în argumentare; ceeace n'ar concorda cu felul concis de expresie al lui Movilă, ci trădează graba lui Syrigos în traducerea și corectarea Mărturisirii ortodoxe.

Deci Syrigos uneori a schimbat textul Mărturisirii ortodoxe, alteori l-a amplificat puțin, și alteori l-a întunecat. E de notat că în chestiunile în care a intervenit, a căutat să introducă deosebiri doctrinale între Biserica ortodoxă și catolică.

Delegații metropolitului Movilă la Sinodul din Iași nu erau bucuroși de modificările făcute de Syrigos. Însă deoarece doreau să obțină aprobarea patriarhală pentru cartea adusă de ei, ca să nu aibe rușinea de-a se fi întors acasă cu lucrul neisprăvit, „se arătară de acord cu Grecii". Comportarea delegaților kievieni corespundea cu sentimentele lui Movilă. Căci și el, pentru ca Mărturisirea ortodoxă să fie aprobată, dupăce relațiile cu Constantinopolul fuseseră destul de reci, a scris spre sfârșitul anului 1642 patriarhului Partenie I o scrisoare foarte curtenitoare. Scopul acesta a și fost ajuns — cu o oarecare întârziere —, căci în Sinodul constantinopolitan din 11 Martie 1643 Mărturisirea ortodoxă a fost aprobată.

Însă dupăce această țintă a fost atinsă, metropolitul Movilă **s'a desinteresat** de Mărturisirea ortodoxă. O scrisese desigur pentru lipsurile Bisercii sale și în Ucraina era viu simțită nevoia publicării unei sinteze doctrinale pentru luminarea minților în urma confusiei create între altele de publicarea în l. polonă a Mărturisirii lui Lucaris. Totuși **n'a publicat Mărturisirea ortodoxă,** ci **a tipărit Micul Catehism** (1645) în două ediții — polonă și ucraineană —, unde **n'a recunoscut modificările doctrinale făcute de Syrigos.**

Privind Mărturisirea ortodoxă în această lumină, putem spune că **până la Iași** a fost în întregime opera lui Movilă (chiar dacă se admite ajutorul dat de Isaia Trofimovici); după **Sinodul din Iași,** deși **în general** îi aparține, nu se mai poate spune că e **întru totul** opera lui.

Avea de gând Movilă să editeze și un **Catehism Mare** (probabil după modelul celui al sf. Canisiu), care nu putea fi Mărturisirea ortodoxă, deoarece **Micul Catehism al lui Movilă contrazice în mai multe locuri doctrina Mărturisirii ortodoxe,** și nu se poate presupune ca Movilă să fi avut intenția să tipărească două cărți care să fie în desacord. Acel Catehism Mare ar fi trebuit chiar să fie mai amplu decât Mărturisirea ortodoxă, căci în Micul Catehism, dupăce vorbeste de efectele Sf. Euharistii, spune că în Catehismul Mare va trata problema mai pe larg; și Mărturisirea ortodoxă nu vorbește cu nimic mai mult despre efectele Sf. Euharistii, decat o face Micul Catehism. Moartea însă nu i-a dat răgaz să-și îndeplinească gândul.

Metropolitul Petru Movilă reprezintă în teologia ortodoxă un curent aparte: nu și-a însușit resentimentele Grecilor față de Biserica Apuseană, ci **a croit drumul unei sinteze între Răsărit și Apus.** Pe această linie a voit să fie Catehismul lui, și în această direcție a dorit să îndrume Biserica ortodoxă ucraineană. Însă după scurta lui păstorire, ucenicii lui ajungând tot mai mult în orbita influenței politice a Moscovei, s'au îndepărtat dela acest ideal, și au luat o atitudine din ce în ce mai protestatară față de Occident. El a rămas deci izolat între două lumi: între cea grecească, și cea slavă-rusească.

(Indicații bibliografice pot fi aflate în volumul: **De Confessione Orthodoxa Petri Mohilae,** Frankfurt/M., 1948, pp. 70-107).

OCTAVIAN BÂRLEA

CUM SE FACE O CULTURĂ

românească n'a anunțat de câteva zeci de ori apariția acestui prodigios articol?!), i se tipărea și fotografia, iar subt fotografie i se înșiruiau titlurile, în cap cu nelipsitul: Domnul Profesor Cutare, distinsul cărturar român. Să nu vedeți, tânărul acesta fotogenic ajunsese o stea culturală de prim rang. Lui Constantin Noica nici măcar nu i se îngăduise să se prezinte la catedra creiată pentru autorul articolului; fusese respins pe motiv ca . . . n'are lucrări de specialitate. Iar în timp ce Mircea Vulcănescu rămăsese cincisprezece ani doar simplu asisent la Catedra de Etică, omul cu filozofii-nume de oraș se urcase direct la catedra creiată pentru el . . .

Evident, cazul acesta nu e excepțional. Și la noi, ca și în atâtea mari și solide culturi, promovările oficiale se fac deobiceiu tocmai pe dos: între o valoare și un mediocru, se alege deobiceiu acesta din urmă. Dar să nu credeți că mediocritățile nu își au și ele misiunea lor proprie, și nu mai puțin necesară, în economia unei culturi. O cultură nu e alcătuită numai de „mărimi". Un număr considerabil de mediocrități vehiculează, administrează, omagiază valorile creiate de „mărimi"; nu operele creiatorilor contemporani, bineînțeles, ci doar valorile deja promovate oficial. (Câte mii de mediocri din lumea întreagă nu se extaziază astăzi în fața operelor lui Kierkegaard Nietzsche! . . . Dacă le-ar fi fost contemporani, nici măcar n'ar fi catadixit să le rostească numele . . .). Cu o generație sau două în întârziere față de valori, „la zi" doar cu gloriile oficiale din lumea întreagă și din propria lor țară — mediocrii tot își împlinesc o funcție bine determinată în sânul unei culturi. Un foarte mare savant francez, căruia îi mărturiseam într'o zi mirarea mea de a nu-l vedea la niciun Congres internațional și la nicio ședință solemnă a nenumăratelor Institute în care era membru, mi-a răspuns: „Oamenii de știință se împart în două categorii: cei care creiază, și cei care se arată". E foarte adevărat. Nu poți face și una și alta. (Numai Nicolae Iorga izbutea să le facă pe amândouă, dar Iorga nu se naște la fiecare sută de ani).

Și cu toate acestea, și savanții care *se arată*, fără să facă nimic altceva, *sunt necesari într'o cultură.* Gândiți-vă câte Ministere, câte Consilii de administrație, Institute, Academii, Societăți culturale, organizații de propagandă, etc: implică administrarea și conservarea unei culturi. Cineva tot trebuie să facă treaba aceasta: să reprezinte Națiunea într'un Congres internațional, să comemoreze centenarele poeților, să aducă *salutul* Academiilor întristaților adunați în jurul unui mormânt ilustru, să acorde premii, să întocmească telegrame, să țină discursuri, să bată din palme, și câte alte treburi or mai fi de făcut. Îl vedeți pe Eminescu, pe Pârvan, înhămându-se la astfel de munci?! Desigu că nu. Și totuși, și treburile acestea își au utilitatea lor. De multe ori succesul unei mari opere culturale depinde de calitatea administratorului ei. Adesea, un editor a făcut tot atât de mult pentru cultura țării sale cât și marii scriitori pe care i-a editat; gândiți-vă la Vallecchi în Italia, la Gallimard în Franța, la directorul lui Espasa-Calpe în Spania. Evident, administratorii, conservatorii, vehiculatorii culturali nu sunt creiatori de valori; dar așa cum sunt ei — mediocri, mai mult sau mai puțin muncitori, ambițioși, vanitoși sau modești — își împlinesc o misiune. Toată discuția trebue să se poarte nu asupra faptului că între o mediocritate și o valoare a fost preferată mediocritatea (asta este, am văzut, aproape o fatalitate în culturile moderne), ci asupra întrebării: *dintre mai multe mediocrități, însuflețite toate de aceeași fierbinte dorință de a parveni, care ar fi cea mai potrivită să administreze o instituție culturală oarecare?* Care din ei dispune de mai mult timp liber ca să și-l poată sacrifica nouei sarcini culturale? Cine are mai multă ușurință și experiență în corespondența cu oficialitățile? Cine are mai mult dar oratoric? Mai multă *prestanță?* Mai multă abilitate politică, și farmec personal, și relații de familie, etc. etc?! Așa trebuie pusă problema, pentruca numirea unui administrator într'un înalt post cultural să poată fi făcută în condiții optime. Nu introduceți în discuție elemente care, deocamdată, n'au ce căuta: valoare, cultură, capacitate creiatoare, etc. Astea își vor avea rostul mai târziu, când se va scrie *istoria* unei culturi . . .

Îndată ce nu e vorba de poziția polemică a unui Kierkegaard, a unui Nietzsche, a unui Unamuno sau Papini, ci ne așezăm pe o poziție de expectativă, acceptând în principiu toate valorile și toți administratorii care alcătuesc laolaltă o cultură vie — nu are niciun rost să ne exaspereze triumful mediocrităților. *Pe tărâm cultural,* singurul răspuns valabil pe care-l putem da, este sporirea propriei noastre creiații. Evident, mai există și o altă posibilitate de a răspunde unui asemenea triumf, dar aceasta nu mai aparține culturii, ci *politicei.* Ca atare, discuția ei depășește cadrul considerațiilor de față.

MIRCEA ELIADE

REÎNTOARCEREA LA DUMNEZEU

spiritual al neamului. Mulți dintre cei din urmă zac astăzi în închisori sau au fost eliminați în alt chip, și procesele periodice înscenate de comuniști fac mărturia înălțimii sufletești la care s'au ridicat. Dar alături de aceste neprețuite valori s'au mai impus în viața publică și indivizi ca Trahanache, Cațavencu etc.; iluștri ca cei din Satira III și din scrierile politice ale lui Eminescu, ori personagii importante ca cei din *Gorila* lui Liviu Rebreanu. Dovadă că omenia, cumpătarea și celelalte valori sufletești ale țăranului n'au fost turnate, cât ar fi trebuit, în formele după care s'a modelat vieața publică de când am rămas stăpâni în țară. Dealtfel nici timpul prea scurt al desvoltării noastre, nici influențele materialiste importate în acest timp și străine de noi n'au dat răgazul necesar pentru formarea caracterelor și a unei tradiții solide de respectare a valorilor morale în vieața publică. Și atunci, fiindcă alegerea grâului de neghină e încă prematură, pentru a găsi un model de formare a omului în spiritul nostru specific, credem că ar fi mai potrivit să nu căutăm în trecutul apropiat un tip *comun* și un stil cristalizat de vieață, ci să ne reîntoarcem la omenia de totdeauna a Românului, încă neîncadrată în nici o formă ulterioară, ci susținută numai de credința în Dumnezeu; să ne reîntoarcem la Dumnezeu, în care au stat întotdeauna bazele trainice ale edificiului nostru sufletesc, depășind orice suprastructură determinată de alți factori. Și aceasta cu atât mai mult, cu cât se pare că autocritica și critica, care sunt obligatorii în R.P.R., au răsturnat multe piedestale, nelăsând în picioare decât ceea ce a fost legat structural de ființa neamului. Smulși departe de țară, fără cunoașterea directă a frământărilor de înnoire de acolo, nici n'am putea lua un alt ghid al formației noastre umane, pentru a nu ne îndepărata de concret, decât ceea ce am avut etern în specificul nostru: *prețuirea valorilor spirituale în funcție de credința în Dumnezeu.* De aceea, reîntoarcerea la Dumnezeu pentru formarea „*omului românesc*" de mâine ar trebui să fie una din maximele vitale de largă circulație aci în exil. Ar însemna alegerea „părții celei bune, care nu se va lua dela noi" (Luca, X, 41).

FLAVIU POPAN

ORGIE SAU URGIE NAȚIONALĂ

cu înțeles foarte bine cunoscut; al doilea — *urgie* — a intrat din grecește în limba latină, și de aici l-am moștenit noi prin filiațiune directă, cu înțelesul de „prăpăd", „nenorocire", „necaz", etc. (și chiar de „exil", în limba veche).

Limbajul întrebuințat în literatura exilului — și mai ales în cea politică — prezintă deosebit interes linguistic, fiindcă arată gradul de pregătire, de asimilare a cunoștințelor și de analiză a unor teorii care plutesc în lume ca niște semințe de păpădie; el mai oferă o imagine foarte clară a felului cum se confundă valoarea semantică a cuvintelor, atunci când ideile sunt încă un fel de must care fierbe.

În fața acestui fel de a interpreta istoria noastră, îmi pun următoarea întrebare: de ce oare n'am ajuns încă la treapta de a discuta cu mai mult respect faptele celor care și-au jertfit viața pentru ca să ne dea o țară liberă?

Cu gândul la acei modești precursori — care au trăit epoca de *orgie națională* îndrăsnesc să spun cetitorului crezul meu: omenia ca și bărbăția românească n'au murit; ele nu sunt însă la adăpost de urgia jugului străin, ci acolo, departe, prin văgăunile Carpaților, prin Munții Apuseni sau gata de a înfrunta valurile Dunării. Să încercăm să-i înțelegem mai bine pe cei a căror soartă vrem să le-o croim *de pe acum,* fiindcă ei sunt râul neamului care curge și va curge fără încetare cât va bate o inimă românească, — inimă care a învățat istoria trăind-o și a cunoscut teoriile sociale aplicându-le de milenii fără încetare, din vremea când în alte părți ale lumii verbul *a gândi* nu înflorise încă. Scrisul nostru să fie demn de jertfa lor!

SEVER POP

CONGRESUL MONDIAL PENTRU APOSTOLATUL LAICILOR

Între 7 și 14 Octomvrie a avut loc la Roma marele Congres pentru Apostolatul Laicilor în Biserică, la care au fost reprezentate 65 de națiuni. Poate niciodată nu s'au întâlnit atâtea delegații organizate și nu s'a discutat pe un plan atât de vast marile probleme care privesc misiunea creștinilor în momentul de față. Toate lucrările Congresului au fost orientate spre a atrage atențiunea catolicilor asupra datoriilor pe care le au de a conlucra cu ierarhia bisericească la afirmarea ideii creștine în lume.

Delegația română, condusă de Preotul **Dr. Alexandru Mircea,** a fost compusă din: Dl. **Prof. Sever Pop,** Dl. **Prof. Dumitru Marin,** Dl. **Dr. Ion Rațiu,** Dl. **Dr. Ion V. Emilian** și din preoții: **Dr. Gheorghe Cosma, Dr. Carol Capros** și **Dr. Pamfil Cârnațiu.**

Părintele **Alexandru Mircea** a pregătit scheme, după care s'au orientat discuțiile, ca lumea să-și dea seama care sunt problemele refugiaților și în ce ședințe trebuiesc tratate. În Comisia pentru Asistență a prezentat o comunicare în termeni vii, stârnind discuții, aprobări și dezaprobări. Tot la Congres a fost numit Secretarul Comitetului de Direcție pentru problemele unionistice.

Domnul **Prof. Sever Pop** a vorbit despre problemele intelectualilor refugiați și a fost însărcinat să redacteze rezoluțiile conclusive al comisiei pentru intelectuali.

Domnul **Dr. Ion Rațiu** a vorbit la comisia de Radio și Presă cerând să se dea mai multă publicitate știrilor despre situația Bisericii în Țările de sub prigoană. Propunerea Domnului Dr. Rațiu a fost introdusă în rezoluția finală.

Domnul Dr. I. Rațiu a făcut parte și din comitetul de direcție al comisiei **Vita civica,** vorbind și acolo despre situația din România.

Domnul **Dr. Ion V. Emilian** a ținut să atragă atenția asupra insuficienței propagandei prin Radio și a relei sale organizări.

La ședința dedicată problemelor unionistice a vorbit despre situația religioasă din România, fiind foarte ascultat și foarte călduros aplaudat. Domnia-Sa a arătat că țăranul român în concepția sa de vieață oferă cel mai potrivit teren pentru o unire religioasă între creștini.

Domnul **Prof. Dumitru Marin** a vorbit în comisiile pentru Asistență și Unionism. Delegația românească s'a impus prin intervențiile și comunicările făcute. Pentru a manifesta coparticiparea lor la suferințele Bisericii persecutate, membrii congresului au declarat, în concluzia X a rezoluției finale: „Participanții la acest Congres se îndreaptă cu emoție profundă spre frații lor persecutați. Ei știu că Biserica, după asemănarea cu Hristos, va fi întotdeauna răstignită și este, într'un chip special, în acei membri ai săi care pătimesc pentru credința lor. Ei se socotesc solidari cu miile de creștini, care sunt astăzi victima prigoanei atât de violent duse de militanții ideologiilor atee și se unesc cu ei într'un comun avânt de fapte, rugăciuni și jertfe. Ei protestă cu acest prilej împotriva tuturor violențelor, care, în orice loc și în orice formă s'ar exercita, calcă drepturile sfinte ale persoanei umane".

Congresul a fost închis cu un discurs al **SF. Părinte** în care au fost precizate datoriile și felul de a munci al laicilor în câmpul apostolatului.

Corespondent

Cu ... duhneala blândeței

După mărturisirea unui „scriitor" (fără nume) dela **Solia**, „foaie de zidire sufletească publicată de Episcopia Ortodoxă Română în America", toți catolicii care scriu la **Îndreptar** ar fi niște negustori și niște „săbieri" fără scrupule: cumpără — cu bucata ori cu ridicata — ortodocși creștini, iară unde nu pot cumpăra, silesc „cu sabia" trecerea lor la catolicism. (Bieții ortodocși ajunși sub teroarea catolicilor!) Opera acestor catolici dela **Îndreptar** se chiamă „spargerea unității românești". (Săraca!).

Ortodocșii care scriu aci — mai exact, „așazișii ortodocși" —, nu sunt ortodocși, ci **apostați**; oameni gata de vânzare, la oricine dă mai mult . . . Toate aceste finețuri spuse . . . „cu duhneala blândeței".

Mărturisim că atâta . . . perspicacitate și atâta râvnă a casei Domnului n'am fi bănuit la cei care umplu de cugetare coloanele „Soliei". Îi știam oameni . . . „blânzi" la cugetare și negrabnici la cuvânt deșert. Pricepuți la reclama pentru „brânză de burduf", la aranjarea de „părăstase cu banchet (beuturi alese!) și cu dans (până în zori!)", — preocupările teologice ale sfinției lor nu depășeau aria „datinilor creștinești". (De pildă, foarte ne-am minunat când am citit, în numărul din ajunul Paștilor al foii episcopești, un îndemn adresat fetelor creștinilor de a nu pierde ocazia să înnoade în noaptea Paștilor o dragoste nouă, căci dragostea din noaptea asta ține vreme lungă . .). Știindu-i autochefali și oameni bine situați mărturisim că nu ne-am gândit, o clipă măcar, să-i catolicim; nici cu neguțeala, nici cu sabia. (Nu ne-am gândit nici măcar să-i aducem la ortodoxie: ne-am temut!).

În chestiunea asta, a ortodoxiei — am mai spus-o noi și altă dată — e greu de vorbit aceeași limbă. Fiindcă precum se știe, ortodoxia e de mai multe feluri. Fiecare biserică, fiecare episcop, fiecare protopop ajuns de capul lui, are „ortodoxia" lui. Fiecare grupare, fiecare interprindere își are (pentru toată întâmplarea!) ortodoxia ei. Deaceea noi ne-am ferit să ne amestecăm în „ortodoxia" cuiva. Când însă cineva încearcă să-și rânduiască „în numele ortodoxiei" treburi foarte personale, atunci . . . nu-l putem lăsa să bată câmpii, Căci **ortodoxia** e un bun pe care-l avem în devălmășie.

Subita îngrijorare a „scriitorilor" dela „Solia" pentru destinul ortodoxiei românești ne chiamă în minte o întâmplare de acum un sfert de veac. În „cartierul" Floreasca din București se săvârșise o bătrână ortodoxă, iubită de popor. Ordinea la înmormântare fusese lăsată în seama „Domnului Tache", bulibașa mahalalei. Domnul Tache fusese om aprig în tinerețe: meșter la ciomag și la cuțit, iubitor de chefuri și scandal, trăia și la bătrânețe din „prestigiul" de odinioară. Convoiul se afla în drum spre cimitirul „Pătrunjel". Era vară și zăduf. Drept aceea Domnul Tache se abătuse, pentru obișnuita răcorire, la una din cârciumile puse 'n drum. Om priceput în rânduiala ortodoxă a **„hodinilor"** înmormântării, își rânduise, după ele, numărul „șprițurilor". Numai cu una nu socotise Domnul Tache: nu știuse că este ortodoxie și **ortodoxie**. Preotul cel de acum — preot tânăr, fără prea multă barbă, dar cu minte multă — făcea 3 hodini; nu 7, câte făcea răposatul Popa Stanciu, „pretenul" Domnului Tache. De aci stricarea rânduielii paharelor. Și catastrofa! Când Domnul Tache a ieșit dela răcoreală convoiul se pierduse'n zare pe șoseaua Ștefan cel Mare. Gâfâind, roșu ca ardeiul și plin de revoltă sfântă împotriva stricării rânduielilor, l-a ajuns tocmai în fața porții cimitirului. A oprit convoiul, a alergat la trăsura cu preotul și în fața lumii l-a admonestat pe acesta pentru păcatul călcării legii ortodoxe. „Noi, **ortobocșii**, avem rânduielili noastre. Noi nu sântem **catolnici**. Sânsăia-Sa să nu ne mitocosăști nouă rânduielili!" Așa a strigat atunci Domnul Tache. Preotul a răbdat, îngerește necuviința bețivului. Dar după încheierea slujbei, întâlnindu-l pe acesta în poarta cimitirului, a avut tăria să-i spună așa: „Iară dumneata, cu musteața udă de vin, când vrei să mă înveți pe mine cum îi cu . . . ortodoxia, să știi cel puțin **cum îi zice**; ca să pot ghici ce vrei să spui". Și s'a dus . . .

Domnul Tache, intimidat pentru o clipă, și-a revenit (era chestiune de . . . prestigiu) și a zis, cu glas tare: „dacă beau, beau banii mei, nu beau banii Sânsăii-Sale! Așa!"

Mahalagiul din Floreasca, în supărarea lui, avusese bunul simț să nu-i strige preotului că strică rânduielile ortodoxe pentru banii catolicilor. Nepoții lui dela „Solia", înstăriți (fără îndoială, nu cu banii noștri!), îl depășesc. Și în râvna pentru datinile ortodoxe și în iresponsabilitate.

REDACTOR

Gynecologie creștină

Discuțiile stârnite de îndrăsneața cuvântare a Papei Pius XII la congresul gynecologilor, în Roma în ziua de 29 Octomvrie a. c., stărue, cu violență sporită, mai ales în Anglia.

Constatăm că argumentele împotriva învățăturii Sfântului Părinte nu sunt valabile. De pildă, presidenta asociației femeilor măritate din Anglia afirmă, într'un articol apărut în „Evening Standard", că declarațiile Papei fac dovada intoleranței Bisericii Romane, și că ele trebue respinse fiindcă vin în conflict cu regula, stabilită de multă vreme în Anglia, că în caz de alternativă datoria medicului este să salveze viața mamei, nu a copilului. Iară organul Bisericii anglicane „Church of England Newspapier", din 8 Noemvrie c., vrea să construiască o indirectă contradicție între spusele Papei și spusele Evangheliei: Vi se spune — scrie numitul organ — că religia creștină vă indică drumul scăpării de griji și iată descoperiți că unul din cei mai distinși conducători ai creștinătății vă dă sfaturi despre care voi știți că sunt inumane, fără inimă, și groaznice.

Osteneala publicațiilor anglicane și a celorlalte publicații protestante este sortită eșecului Ea ar putea fi încununată de succes într'un singur caz: când ar face dovada că îndemnurile Papei Pius XII stau în contradicție cu învățătura Bisericii lui Hristos asupra acestui punct (evitarea ori întreruperea sarcinei și concepția pe cale artificială).

Căci Biserica — prin sinoadele ecumenice — s'a pronunțat, clar, din primele secole, în această problemă. Și între învățătura Sinoadelor și învățătura Papei — o afirmăm noi — nu este nici o contradicție. R.

MISIUNEA ROMÂNĂ DIN SPANIA

În 2 August a. c. a fost inaugurat la Madrid, Calle Homero 12, un cămin studențesc, în prezența Coloniei Române din capitala Spaniei. Primele două grupuri de tineri, sub conducerea P. Dr. Florian Müller, au și sosit din Austria, stabilindu-se aci.

Aceasta e întâia înfăptuire a Misiunii Române din Spania, a cărei conducere a binevoit s'o accepte Mons. Ioan KIRK, fostul secretar al Nunțiaturii Apostolice din București.

Mons. Kirk s'a născut în Atena (USA) în 1911 și a desfășurat o apreciată activitate diplomatică la Nunțiatura din București, unde a muncit cu mult suflet pentru Biserica persecutată. Guvernul comunist l-a acuzat, în procesul contra episcopului Pacha, că ar fi acordat tot sprijinul material și moral preoților și mirenilor care au înțeles să rămână credincioși lui Hristos.

Dorind să continue aceeași operă de asistență spirituală și materială pentru toți Românii din pribegie, Mons. Kirk a declarat, înainte de plecarea în Spania: "Am ales Spania ca sediu al Misiunii, fiindcă în Spania costul vieții este mai mic și statul dă cu mai multă ușurință vize pentru refugiați. Idealul meu ar fi să pot duce în Spania cât mai mulți intelectuali români pentru a salva elita de mâine a neamului. Politica fiind exclusă complet din activitatea mea, voi ajuta cu același spirit de dragoste creștinească pe orice Român, indiferent de crezul său religios sau de părerea lui politică. Firește nu-mi voi mărgini activitatea numai la Spania, ci voi căuta să ajut și celelalte misiuni române din Europa, devenind astfel punctul de unire a întregii activități a credincioșilor români din pribegie. Aș fi fericit dacă munca mea va fi o contribuție reală la reînvierea Bisericii din România și la pregătirea unei pături de intelectuali pentru necesitățile de mâine ale iubitului popor român".

În ziua de 26 Octomvrie a.c., Mons. Kirk a luat oficial contact cu Colonia Română din Madrid. A asistat la recepție și Sfinția Sa P. Santiago Morillo S. J., mare prieten al Românilor, cu S. Sa P. Amalio Orduna SJ, cunoscător al țării și al limbii noastre, care a urat Monseniorului bun sosit.

În cuvântarea sa, Mons. Kirk a spus între altele: „Pentru noi a fost o onoare de a fi suferit alături de voi, dragi Români. Gândurile și rugăciunile noastre se îndreaptă, fără întrerupere, către cei din România. Să dea Domnul ca suferințele lor să fie scurtate, pentruca să vadă curând ziua învierii lor. Dușmanul va putea omorî trupul, dar nimic nu va putea ucide spiritul României".

Înființarea noii Misiuni și acceptarea Monseniorului Kirk de a sta la conducerea ei și a celorlalte misiuni din Europa este o nouă dovadă a deosebitei atenții pe care Sfântul Părinte și cercurile bisericești influente din Apus o acordă necazurilor românești.

F. P.

INFORMAȚIUNI

La sfârșitul lunii Octomvrie a. c., și-a încheiat viața pământească, în capitala țării robite, părintele Domnului Mircea Eliade, **Colonelul în retragere Eliade.** Împărtășim durerea valorosului nostru prieten și colaborator.

*

După doi ani dela deschiderea bisericii române unite din Buenos Aires, Preoții Dr. **Ion Dan** și Dr. **Gheorghe Rusu** au scos un buletin parohial, **Curierul Creștin**, „ca dovadă a străduințelor ce le-au depus în ogorul Domnului."

Buletinul cuprinde articole semnate de **A.S.I. Principesa Ileana**, președinte de onoare a Comitetului bisericesc, de **T. Scorțescu, V. Horia, Philippe de Regis**, etc. precum și un bogat material informativ. (Unele știri **inexacte** din Europa). Numeroasele fotografii publicate în text ne împrospătează amintirea celor plecați „în țări cu soare pline".

Pe lângă biserica din Avenida Canning 1356 (Buenos Airea) s'a deschis o **bibliotecă** și o **librărie** pentru vânzarea scrierilor românești editate în exil.

*

Ziarul „America" din Cleveland (8 Nov. 51) ne informează că „Teologul Viorel D. Trifa, ales în Congresul Episcopiei Ortodoxe Române din America, în ziua de 2 Iulie, 1951, Episcopul-Vicar al acestei Episcopii, **va fi hirotonit în ziua de 22 Noembrie, 1951** (Thanksgiving Day — Ziua Mulțămitei), actul solemn, având loc în Biserica Ortodoxă Română „Sfânta Treime" din orașul Youngstown, Ohio. Slujba sfințirii noului Episcop-Vicar al Bisericilor Ortodoxe Române din America, va fi săvârșită după rânduiala canoanelor ortodoxe, **de către un Arhiereu-Mitropolit, asistat de mai mulți Episcopi** și de un sobor de preoți și va fi urmată de un banchet festiv, dat în onoarea noului Episcop".

*

Ziariștii **Pompiliu Păltănea** și **Constantin Arsenie** vor întocmi un **„Almanach al Pribegilor Români**, pe anul 1952", cuprinzând, între altele, informații și adrese interesând Românii de pretutindeni". Toți cei care cunosc acțiuni românești pentru libertate (culturale, sociale, profesionale, economice) sunt rugați călduros să trimită, cât mai curând posibil, materialul informativ pe adresa: **Arsenie**, Journaliste, 39, Rue Delambre, Paris 14.

*

În numărul viitor:

Octavian Bârlea, Autoritatea Mărturisirii Ortodoxe a lui Petru Movilă;

George Racoveanu, Enciclica Patriarhilor dela 1848.

8 NOEMVRIE

De ziua Regelui s'a oficiat, într'o atmosferă de înălțătoare sărbătoare, un Te-Deum în biserica Română Unită din Buenos Aires. Au luat parte aproape toți Românii din capitala Argetinei, reprezentând absolut toate curentele și tendințele poli-

După Te Deum s'a dat o recepție în salonul alăturat Bisericii, din partea D-lui Vălimărescu, reprezentantul Comitetului Național din Argentina. Domnia Sa a vorbit mai întâi în spaniolă pentru reprezentanțele străine, apoi în românește, amintind între altele entuziasmul mulțimii care în 8 Nov. 1945 a ovaționat pe Rege în fața Palatului Regal, și n'a putut fi împrăștiată decât de forța tancurilor.

*

Ziua Majestății Sale Regelui Mihai s'a serbat la Salzburg printr'un Te Deum solemn la Căminul Român, la care a participat toată colonia română locală. După serviciul religios, oficiat de Părintele Dr. Florian Müller, Sfinția Sa a arătat importanța zilei pentru Românii refugiați. A vorbit apoi Dl. Puiu Traian, Președintele Comitetului Român local, si Dl. Dr. Ion Emilian. Cu un entuziasm frenetic toată comunitatea a cântat apoi imnul regal. Sala a fost împodobită cu chipul Regelui și cu tricolorul nostru. A urmat o masă românească oferită de Misiunea Română Unită. Până seara târziu Românii din Salzburg au rămas înfrățiți în cântece și veselie.

*

La Roma, P. Vasile Mărgineanu a oficiat un Te Deum în Biserica românească din Piazza della Coppelle. Răspunsurile au fost dirijate de P. Ulpiu Bârlea.

*

La München serviciul religios și cuvântarea ocazională au fost amânate pe Duminecă, 11 Noemvrie, pentru a înlesni participarea cât mai largă a Românilor din libertate.

URARE

„De ziua aceasta, urăm Majestății Sale sănătate și mai mult noroc decât soarta vitregă I-a hărăzit până acum. Iar, mai presus de orice, înapoere grabnică pe Tronul strămoșilor Săi, așa cum este via dorință a tuturor Românilor adevărați. Căci cu toate vicisitudinile vremurilor de acum și cu toate scăderile ce unii rătăciți au căutat să-I aducă, adesea inconștient, Regele Mihai I a rămas în inima poporului Său cu neștirbită dragoste."

(Patria, Anul I, Nr. 4).

Pentru zina de 12 Octomvrie, membrii Congresului mondial pentru Apostolatul Laicilor au organizat o mișcătoare manifestație religioasă. E vorba de serviciul religios „Calea Crucii" caracteristic Bisericii de rit latin. Într'o sugestivă procesiune, care amintește drumul lui Isus pe muntele Calvarului, reprezentanții Bisericii persecutate s'au înșirat în fața Coloseului, pentru a aminti drumul crucii pe care-l fac astăzi popoarele de sub jugul comunist. La fiecare din cele 14 „stațiuni", care compun Calea Crucii, un grup de refugiați cânta o cântare religioasă, iar un preot sau un episcop ținea o scurtă cuvântare. Grupului român i-a fost încredințată stațiunea a IX-a, care amintește a treia cădere a lui Isus subt povara crucii.

Predica ocazională a fost ținută de Păr. Dr. **Ovidiu Bejan**, care a spus că întocmai ca și Isus, oamenii și națiunile cad adeseori subt povara greutăților. Dar precum Fiul lui Dumnezeu s'a ridica pentru a săvârși sacrificiul mântuitor, tot așa Biserica și neamul nostru se vor ridica prin forța sacrificiului și se vor împărtăși ca și Hristos din gloria Învierii

Avocații în lumea bolșevică

În procesul înscenat, între 10 și 17 Sep[t.] contra episcopului romano-catolic de Timi[șoara] și a unui grup de preoți și mireni, găsim [...] multe nume de „apărători": Savin Lad[...], Roman Manole, C. Dumitrescu, N. Hoga[ș], [...] Solomon, Vasile Gheciu, Eugen Ionescu, Vi[ctor] Lăzărescu, C. Constantinescu și Mihai Maya.

Nu ne gândim să punem la îndoială bun[e]lor intenții (mai ales că e greu de știut ce se petrece în conștiința celor condamnați să [t]răiască astăzi în țară), ci ținem numai să remarcăm că acești avocați, în loc să se ostenească [în] dovedirea inocenței acuzaților, s'au mulțum[it] să înșire **circumstanțele atenuante tip:** acuza[tul] a căzut în cursa imperialiștilor, s'a căit, își re[cunoaște] „spontan" vina, etc. În regimul comunist, în care persoana și-a pierdut toate drepturile, avocatul nu poate pleda în favorul acu[za]teea, nu-și poate arăta talentul și capacitatea profesională. De aceea, în Uniunea Sovietică meseria de avocat e disprețuită. Cei care au terminat Dreptul caută un post de impiegat la Stat și se sbat să ajungă **procurori** la Tribunale. Aci își pot pronunța cu bogăție de argumente rechizitorul, folosindu-se de cele mai surprinzătoare combinații ca să vădească opiniei publice monstruozitatea acuzaților. Actul de acuzare al tovarășului Frățilă Adrian, Procuror-Șef al Parchetului Tribunalului militar din București, la procesul mai sus menționat, e un model de acest fel.

Pentru meritele deosebite câștigate față de Stat, Republica Sovietică a acordat tuturor procurorilor grade militare și dreptul de a purta uniforme speciale. La Tribunalul suprem al unei Republici din Uniune, Prim-Procurorul are gradul de general de divizie.

În schimb, avocații n'au leafă fixă dela Stat și nici remunerație dela clienți, ci sunt plătiți de Oficiul legal de care țin, după numărul proceselor pe care l-au avut într'un timp determinat. Din cauza proastei situații materiale, acceptă să exercite avocatura în deosebi oamenii care au eșuat în alte părți și n'au altă alegere. Iar ca să poată trăi, promit clientului că își vor da mai mult interes la apărarea cauzei în schimbul unei compensații, încasate pe a[s]cuns, peste tariful normal din oficiu.

Dealtfel la noi nici înainte de ocupația bolșevică, lucrurile nu mergeau prea bine. De multe ori avocatura era arta de a sta **fără scrupule** în serviciul individului și multă lume avea oroare să cadă pe mâna avocaților. Astăzi, meseria de avocat e arta de a sta fără scrupule în serviciul Statului sau al Poliției, care are întotdeauna dreptate. Altceva n'a rămas din ea. Și ar fi bine ca mâine avocatul să poată sta în serviciul **dreptății** individului. Dar pentru aceasta se cere încă ceva, ce n'are acum și n'a avut prea mult nici în trecut: să aibă libertatea de a lucra după **conștiință** și **să creadă în Dumnezeu.**

Flaviu Popan

Din R. P. R.

Comuna Armășești din raionul Urziceni-Ialomița este codașă în campania agricolă. Comitetul executiv al Sfatului Popular își duce prost munca . . . Școala din comună n'a fost aprovizionată nici în prezent (21 Oct.) cu lemne pentru iarnă. Tovarășul Președinte **se îmbată** [...] și provoacă scandaluri. (Dacă nu s'ar fi îmbătat la vreme n'ar fi astăzi comunist!).

Avem pâine . . . dar numai când nu plouă! Aceasta e observația lui Nicolae Ganță, escavatorist pe șantierul Canalului Dunăre-Marea Neagră. Nu este vorba de vreo minune micinuristo-comunistă — că adică grâul ar fi început să crească la noi numai pe timp secetos — ci de o totală, lipsă de organizare în aprovizionarea șantierului. Cu toate că prin hotărîrea Consiliului de Miniștri din 1 Aug. a. c. cartelarea pâinii este ridicată, Nicolae Ganță se plânge că pe șantierul XI al Canalului și în comuna Ovidiu există un chioșc de pâine care distribue rațiile pe cartelă. Dar nu numai atât! **„Pe timp ploios distribuirea pâinii se oprește o zi, două, sau chiar mai multe.** Așa s'a întâmplat zilele trecute („România Liberă", 21 Oct.), când din cauza ploii muncitorii au rămas fără pâine. Întrebat asupra acestei chestiuni, **Trustul Panificației** din Constanța (nu numai capitaliștii au trusturi!) a răspuns că are pâine însă nu poate s'o transporte din cauză că autocamioanele nefiind acoperite, pâinea s'ar uda". Și decât să o dea udă, mai bine de loc. „Lipsa unui camion datează din toamna trecută . . . " De un an întreg muncitorii de pe canal oftează când se înorează cerul.

Interprinderile comunale ale orașului Stalin (Brașov) studiază problema înlocuirii benzinei la autobusele orașului, prin gaz butan. Datorită bunelor rezultate obținute de primul autobus acționat cu gaz butan, conducerea întreprinderilor comunale proectează introducerea dispozitivului și la celelalte autobuse. (Un progres comunist în orașul lui Stalin din țara petrolului!)

Expoziția **„Originea și evoluția Omului"** organizată de Societatea pentru răspândirea Științei și Culturii „a atras din ce în ce mai mult interesul masselor". În cele patru luni dela deschidere expoziția a fost vizitată de peste 430.000 oameni ai muncii din întreaga țară. S'a închis în ziua de 7 Noemvrie. (Fără îndoială regimul comunist prezintă cel mai bun climat pentru a convinge că omul se trage din maimuță).

G.A.T.

ÎNDREPTAR apare odată pe lună. Redacția și Administrația: Dr. Flaviu Popan, München 5, Kapuzinerstraße 38. DEUTSCHLAND, US-ZONE.

Druck: Freisinger Tagblatt, Freising